

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2007. gada 26. jūnijā *

Lieta C-305/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Cour d'arbitrage*, tagad — *Cour constitutionnelle* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 13. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 29. jūlijā, tiesvedībā

Ordre des barreaux francophones et germanophone,

Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles,

Ordre des barreaux flamands,

Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles,

pret

Conseil des ministres,

* Tiesvedības valoda — franču.

piedaloties

Conseil des barreaux de l'Union européenne,

Ordre des avocats du barreau de Liège.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [V. Skouris], palātu priekšsēdētāji P. Janns [P. Jann], K. V. A. Timmermans [C. W. A. Timmermans], A. Ross [A. Rosas], K. Lēnartss [K. Lenaerts], E. Juhāss [E. Juhász] (referents) un J. Klučka [J. Klučka], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [J. N. Cunha Rodrigues], R. Silva de Lapuerta [R. Silva de Lapuerta], K. Šimans [K. Schiemann], E. Borgs Bartets [A. Borg Barthet], M. Ilešičs [M. Ilešič] un J. Malenovskis [J. Malenovský],

ģenerāladvokāts M. Pojarešs Maduru [M. Póiares Maduro],
sekretārs M. A. Godisārs [M.-A. Gaudissart], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 12. septembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Ordre des barreaux francophones et germanophone* [Franciski un vāciski runājošo advokātu kolēģija] un *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* [Briseles Franciski runājošo advokātu kolēģija] vārdā — F. Tulkens [F. Tulkens] un V. Osts [V. Ost], *avocats*,

- *Ordre des barreaux flamands* [Flāmu advokātu kolēģija] un *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* [Briseles Holandiski runājošo advokātu kolēģija] vārdā — M. Storme [*M. Storme*], *avocat*,

- *Conseil des barreaux de l'Union européenne* [Eiropas Savienības Advokātu padome] vārdā — M. Majē [*M. Mahieu*], *avocat*,

- *Ordre des avocats du barreau de Liège* [Ljēžas Advokātu kolēģija] vārdā — E. Lemmens [*E. Lemmens*], *avocat*,

- Beļģijas valdības vārdā — M. Vimmers [*M. Wimmer*], pārstāvis, kam palīdz L. Svartenbrū [*L. Swartenbroux*], *avocat*,

- Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz P. Džentili [*P. Gentili*], *avvocato dello Stato*,

- Kipras valdības vārdā — E. Rosidu-Papakiriaku [*E. Rossidou-Papakyriakou*] un F. Komodroms [*F. Komodromos*], pārstāvji,

- Austrijas valdības vārdā — K. Pezendorferē [*C. Pesendorfer*], pārstāve,

- Slovākijas valdības vārdā — R. Prohačka [*R. Procházka*], pārstāvis,

- Eiropas Parlamenta vārdā — A. Kajola [*A. Caiola*] un K. Kastijo del Karpio [*C. Castillo del Carpio*], vēlāk A. Kajola un M. Dīna [*M. Dean*], pārstāvji,

- Eiropas Savienības Padomes vārdā — M. Simsa [*M. Sims*] un M. M. Josefīde [*M.-M. Josephides*], pārstāves,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*] un R. Trousterss [*R. Troosters*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 14. decembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, vai ir spēkā 2.a panta 5. punkts Padomes 1991. gada 10. jūnija Direktīvā 91/308/EEK par to, kā novērst finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtas naudas legalizēšanai (OV L 166, 77. lpp.), kurā izdarīti grozījumi ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 4. decembra Direktīvu 2001/97/EK (OV L 344, 76. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva 91/308”).

- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kuru iesniedzējtiesā ierosinājušas attiecīgi *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles*, *Ordre des barreaux flamands* un *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles*, lūdzot atcelt zināmus pantus 2004. gada 12. janvāra likumā, ar ko izdarīti grozījumi 1993. gada 11. janvāra Likumā par finanšu sistēmas izmantošanas novēršanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai, 1993. gada

22. marta Likumā par kredītiestāžu statusu un kontroli un 1995. gada 6. aprīļa Likumā par ieguldījumu sabiedrību statusu un kontroli, kā arī finanšu pakalpojumu starpniekiem un ieguldījumu konsultantiem (2004. gada 23. janvāra *Moniteur belge*, 4352. lpp.; turpmāk tekstā — “2004. gada 12. janvāra likums”) un ar kuru valsts tiesību sistēmā transponēta Direktīva 2001/97.

Atbilstošās tiesību normas

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

3. Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — “ECTK”) 6. pantā ar nosaukumu “Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu” ir paredzēts:

“1. Ikvienam ir tiesības, nosakot savu civilo tiesību un pienākumu vai jebkuras viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību krimināllietā, uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā tiesā. [..]

2. Ikviens, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, tiek uzskatīts par nevainīgu, kamēr viņa vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.

3. Ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības vismaz:
- a) tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu;
 - b) uz laiku un līdzekļiem, kas nepieciešami, lai sagatavotu savu aizstāvību;
 - c) aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlēta aizstāvja juridisku palīdzību, vai, ja viņam trūkst līdzekļu, lai algotu aizstāvi, saņemt nozīmēta aizstāvja palīdzību par velti, ja tas nepieciešams tiesvedības interesēs;
 - d) nopratināt vai panākt nopratināt apsūdzības lieciniekus un pieprasīt aizstāvības liecinieku klātbūtni un nopratināšanu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā apsūdzības lieciniekus;
 - e) uz bezmaksas tulka pakalpojumiem, ja viņš nesaprot tiesā lietoto valodu vai nerunā tajā.”

Kopienu tiesiskais regulējums

- 4 Direktīvas 91/308 preambulas trešais apsvēruma ir šāds:

“tā kā [nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana] acīmredzami ietekmē visas organizētās noziedzības un it īpaši narkotisko vielu tirdzniecības pieaugumu; tā kā

arvien vairāk nostiprinās pārliecība, ka [nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas] apkarošana ir viens no visefektīvākajiem līdzekļiem cīņā pret šo noziedzīgās darbības veidu, kas īpaši apdraud dalībvalstu sabiedrības”.

5 Direktīvas 2001/97 preambulas pirmajā, no četrpadsmitā līdz septiņpadsmitajam un divdesmitajā apsvērumā ir noteikts:

“1) Direktīva 91/308 [..], kas ir viena no galvenajiem starptautiskajiem dokumentiem cīņā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, ir jāprecizē, ņemot vērā Komisijas secinājumus un Eiropas Parlamenta un dalībvalstu izteiktās vēlmes. Tādējādi Direktīvā [91/308] ir ne vien jāietver labākā starptautiskā prakse šajā jomā, bet arī jāsauglabā pastiprināta finanšu nozares un citu ietekmējamu darbību aizsardzība pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu kaitīgo ietekmi;

[..]

14) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizētāji arvien vairāk izmanto profesionāļus, kas nav finansisti. Šo tendenci apliecina FATF [Starptautiskā Finanšu darījumu darba grupa] pētījumi par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas metodēm un tipoloģiju;

15) Direktīvā [91/308] noteiktie pienākumi saistībā ar klientu identificēšanu, uzskaiti un paziņošanu par aizdomīgiem darījumiem ir jāpiemēro arī noteiktam skaitam darbību un profesiju, kuras var sevišķi viegli izmantot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai;

- 16) Direktīvas [91/308] tiesību normas būtu jāattiecina uz notāriem un neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvjiem, kā tos ir definējušas dalībvalstis, ja viņi piedalās finanšu vai uzņēmumu interesēs noslēgtos darījumos, ieskaitot nodokļu konsultācijas, darījumus, kuros ir palielināts risks, ka juridisko profesiju pārstāvju sniegtos pakalpojumus var izmantot, lai legalizētu nelikumīgi iegūtus līdzekļus;
- 17) tomēr gadījumos, kur klienta juridisko situāciju izvērtē vai klientu tiesas procesā pārstāv neatkarīgi likumīgi atzītu un kontrolētu profesiju pārstāvji, kuri sniedz juridiskās konsultācijas, piemēram, advokāti, nebūtu pareizi saskaņā ar Direktīvu [91/308] saistībā ar šīm darbībām viņiem uzlikt pienākumu ziņot par iespējamām aizdomām par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. No paziņošanas pienākuma jāatbrīvo visa informācija, kas iegūta pirms tiesas procesa, tā laikā vai pēc tā, kā arī izvērtējot klienta juridisko situāciju. Tādējādi uz juridiskajām konsultācijām joprojām attiecas pienākums neizpaust profesionālo noslēpumu, ja vien juridiskais konsultants pats nepiedalās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, juridiskās konsultācijas mērķis nav legalizēt nelikumīgi iegūtus līdzekļus vai ja vien advokāts nezina, ka klients lūdz juridisko konsultāciju, lai legalizētu nelikumīgi iegūtus līdzekļus;

[..]

- 20) notāru un neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvju gadījumā, lai pienācīgi ņemtu vērā profesionālā noslēpuma pienākumu, kas viņiem ir attiecībā pret klientu, dalībvalstīm ir jāļauj noteikt kādu kolēģiju vai citu neatkarīgu profesiju pārstāvju pašpārvaldes organizāciju, kurai tās biedri varētu ziņot par iespējamiem nelikumīgi iegūtas naudas legalizēšanas gadījumiem. Dalībvalstīm ir jānosaka noteikumi, kas regulētu šādu ziņojumu apstrādi un to iespējamo nodošanu tālāk "iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret

nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu,” un vispārīgi kolēģiju vai profesionāļu organizāciju un šo iestāžu atbilstošās sadarbības formas.” [Neoficiāls tulkojums]

- 6) Saskaņā ar Direktīvas 91/308 2.a panta 5. punktu tajā paredzētie pienākumi tiek piemēroti:

“5) notāriem un citiem neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvjiem, kad viņi:

a) palīdz klientiem sagatavot vai noslēgt darījumus saistībā ar:

i) nekustamā īpašuma vai saimniecisko vienību pirkšanu un pārdošanu;

ii) klienta naudas, vērtspapīru vai citu aktīvu pārvaldīšanu;

iii) bankas kontu, krājkontu vai vērtspapīru kontu atvēršanu vai pārvaldīšanu;

iv) sabiedrību dibināšanai, darbībai un vadīšanai nepieciešamo ieguldījumu organizēšanu;

v) trastu, sabiedrību vai līdzīgu struktūru dibināšanu, darbību vai vadīšanu;

b) vai darbojas klienta vārdā un interesēs kādā finanšu vai nekustamā īpašuma darījumā.” [Neoficiāls tulkojums]

7 Direktīvas 91/308 6. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, lai iestādes un personas, uz kurām attiecas šī direktīva, kā arī to vadītāji un darbinieki pilnībā sadarbotos ar iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu:

a) pēc savas iniciatīvas informējot minētās iestādes par visiem faktiem, kas varētu liecināt par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;

b) pēc šo iestāžu pieprasījuma sniedzot tām visu vajadzīgo informāciju attiecīgajos tiesību aktos paredzētajā kārtībā.

2. 1. punktā minēto informāciju nosūta iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas iestāde vai persona, kas nodod informāciju. Šo informāciju parasti nodod persona vai personas, ko iestāde vai persona, uz kuru attiecas šī direktīva, iecēlusi 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētajā kārtībā.

3. 2.a panta 5. punktā minēto notāru un neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvju gadījumā dalībvalstis var iecelt atbilstošu attiecīgās profesijas pašpārvaldes organizāciju, kura būtu jāinformē par 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem faktiem, un šādā gadījumā noteikt atbilstošas sadarbības formas starp šo organizāciju un iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Dalībvalstīm 1. punktā noteiktie pienākumi nav jāpiemēro notāriem, neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvjiem, revidentiem, ārstata grāmatvežiem un nodokļu konsultantiem saistībā ar informāciju, ko viņi saņem no klienta vai uzzinājuši par klientu, izvērtējot šī klienta juridisko situāciju vai aizstādot vai pārstādot šo klientu tiesas procesā vai saistībā ar šo procesu, ieskaitot konsultācijas par procesa ierosināšanu vai izvairīšanos no tā, neatkarīgi no tā, vai šī informācija ir iegūta vai saņemta pirms šāda procesa, tā laikā vai pēc tā.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 8 Ar 2004. gada 12. janvāra likuma 4. pantu 1993. gada 11. janvāra Likumā par finanšu sistēmas izmantošanas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un terorisma finansēšanai novēršanu (1993. gada 9. februāra *Moniteur belge*, 2828. lpp.; turpmāk tekstā — “1993. gada 11. janvāra likums”) tika iekļauts 2.b pants, kas formulēts šādi:

“Šī likuma tiesību normas ir piemērojamas arī advokātiem, ciktāl tajās tas ir skaidri paredzēts:

- 1) kad viņi palīdz klientam sagatavot vai noslēgt darījumus saistībā ar:

- a) nekustamā īpašuma vai saimniecisko vienību pirkšanu un pārdošanu;
 - b) klienta naudas, vērtspapīru vai citu aktīvu pārvaldīšanu;
 - c) bankas kontu, krājkontu vai vērtspapīru kontu atvēršanu vai pārvaldīšanu;
 - d) sabiedrību dibināšanai, darbībai un vadīšanai nepieciešamo ieguldījumu organizēšanu;
 - e) trastu, sabiedrību vai līdzīgu struktūru dibināšanu, darbību vai vadīšanu;
- 2) vai darbojas klienta vārdā un interesēs kādā finanšu vai nekustamā īpašuma darījumā.”

- 9 Ar 2004. gada 12. janvāra likuma 25. pantu 1993. gada 11. janvāra likuma 14.a pantā tika iekļauts 3. punkts, saskaņā ar kuru:

“2.b pantā minētajām personām, kas, veicot šajā pantā uzskaitītās darbības, konstatē faktus, par kuriem tās zina vai par kuriem tām ir aizdomas, ka tie ir saistīti ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vai terorisma finansēšanu, par to nekavējoties ir jāinformē tās advokātu kolēģijas priekšsēdētājs, kuras biedri tās ir.

Tomēr 2.b pantā minētajām personām šāda informācija nav jāsniedz, ja tā ir iegūta no klienta vai par klientu, izvērtējot šī klienta juridisko situāciju vai aizstāvot vai pārstāvot šo klientu tiesas procesā vai saistībā ar šo procesu, ieskaitot konsultācijas par procesa ierosināšanu vai izvairīšanos no tā, neatkarīgi no tā, vai šī informācija ir iegūta vai saņemta pirms šāda procesa, tā laikā vai pēc tā.

Advokātu kolēģijas priekšsēdētājs pārbauda, vai ir ievēroti 2.b pantā un iepriekšējā daļā paredzētie nosacījumi. Ja šie nosacījumi ir ievēroti, viņš šo informāciju nekavējoties nodod Finanšu informācijas apstrādes komisijai.”

- ¹⁰ 1993. gada 11. janvāra likuma 15. panta 1. punkts tika aizstāts ar 2004. gada 12. janvāra likuma 27. pantu, kura teksts ir šāds:

“1. Kad Finanšu informācijas apstrādes komisija saņem 11. panta 2. punktā minēto informāciju, tā, kāds no tās vai tās personāla locekļiem, ko šajā sakarā ir pilnvarojis tiesnesis, kas to vada, vai tā aizstājējs, var lūgt termiņā, ko tas nosaka, sniegt papildu informāciju, ko tas uzskata par lietderīgu komisijas darbam:

1) visām 2., 2.a un 2.b pantā minētajām organizācijām un personām, kā arī 14.a panta 3. punktā minētajam advokātu kolēģijas priekšsēdētājam;

[..]

2.b pantā minētās personas un 14.a panta 3. punktā minētais advokātu kolēģijas priekšsēdētājs šo informāciju nesniedz, ja 2.b pantā minētās personas to ir ieguvušas no klienta vai par klientu, izvērtējot šī klienta juridisko situāciju vai aizstāvot vai pārstāvot šo klientu tiesas procesā vai saistībā ar šādu procesu, ieskaitot konsultācijas par procesa ierosināšanu vai izvairīšanos no tā, neatkarīgi no tā, vai šī informācija ir iegūta vai saņemta pirms šāda procesa, tā laikā vai pēc tā.

[..]”

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- ¹¹ Divos prasības pieteikumus, ko 2004. gada 22. jūlijā iesniedza attiecīgi, pirmkārt, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* un *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* un, otrkārt, *Ordre des barreaux flamands* un *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles*, iesniedzējtiesai tika lūgts atcelt 2004. gada 12. janvāra likuma 4., 5., 7., 25., 27., 30. un 31. pantu. *Conseil des barreaux de l'Union européenne* un *Ordre des avocats du barreau de Liège* iestājās lietā pamata prāvā.
- ¹² Iesniedzējtiesā prasītājas advokātu kolēģijas sevišķi apgalvoja, ka 2004. gada 12. janvāra likuma 4., 25. un 27. pants, ciktāl tajos noteikts, ka arī advokātiem ir pienākums informēt kompetentās iestādes, ja viņi konstatē faktus, par kuriem viņi zina vai par kuriem viņiem ir aizdomas, ka tie ir saistīti ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un pienākums minētajām iestādēm sniegt papildu informāciju, ko šīs iestādes uzskata par lietderīgu, nepamatoti apdraud advokāta profesionālā noslēpuma un neatkarības principus, kuri veido ikvienas personas pamattiesības — tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un tiesības uz aizstāvību. Ar minētajiem pantiem tiekot pārkāpts arī Beļģijas Konstitūcijas 10. un 11. pants, lasot tos kopā ar

ECTK 6. pantu, vispārīgie tiesību principi tiesību uz aizstāvību jomā, Līguma par ES 6. panta 2. punkts, kā arī 2000. gada 7. decembrī Nicā pasludinātās Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (OV C 364, 1. lpp.) 47. un 48. pants.

- 13 Prasītājas advokātu kolēģijas, kā arī *Conseil des barreaux de l'Union européenne* turklāt apgalvo, ka šo secinājumu nenovērš tas, ka Beļģijas likumdevējs ir transponējis Direktīvas 91/308 tiesību normas, ierobežojot informēšanas un sadarbības pienākumus attiecībā uz advokātiem. Šajā sakarā *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, kā arī *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* uzskata, ka šajās tiesību normās veiktā nošķiršana, kas ir balstīta uz to, vai advokāta darbībai ir būtisks vai papildu raksturs, ir juridiski nepārliecinoša un noved pie nopietnas juridiski nestabilas situācijas. *Ordre des barreaux flamands* un *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* uzsver, ka pienākumi denuncēt un apsūdzēt klientu ir kas vairāk nekā vienkāršs profesionālā noslēpuma pārkāpums, jo tie pilnībā pārtrauc uzticības attiecības, kas pastāv starp klientu un advokātu.
- 14 *Conseil des barreaux de l'Union européenne* apgalvo, ka 1993. gada 11. janvāra likums 2004. gada 12. janvāra likuma grozījumu redakcijā neļauj saglabāt visas tradicionālās advokāta darbības. Tā šajā sakarā precīzē, ka advokāta profesijas raksturiezīmes, it īpaši neatkarība un profesionālais noslēpums, veicina sabiedrības uzticēšanos šai profesijai un šī uzticēšanās nav saistīta tikai ar zināmiem advokāta profesijai raksturīgiem uzdevumiem.
- 15 Iesniedzējtiesa norāda, ka ir celta prasība atcelt arī 2004. gada 12. janvāra likumu, kurš Beļģijas tiesību sistēmā transponē Direktīvas 2001/97 tiesību normas. Tā kā Kopieniu likumdevējam tāpat kā Beļģijas likumdevējam ir jāievēro tiesības uz aizstāvību un tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tā uzskata, ka pirms lēmuma pieņemšanas par šī likuma atbilstību Beļģijas Konstitūcijai ir jāizskata jautājums par direktīvas — uz kuru minētais likums ir balstīts — spēkā esamību.

- 16 Šādos apstākļos *Cour d'arbitrage* [Šķīrējtiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai 1. panta [2. punkts] [..] Direktīvā 2001/97 [..] pārkāpj [ECTK] 6. pantā garantētās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un tādējādi [LES] 6. panta 2. punktu, ciktāl jaunajā 2.a panta [5. punktā], kas ar to ieviests Direktīvā 91/308/EEK, šo direktīvu, kuras mērķis būtībā ir noteikt tajā minētajām personām un organizācijām pienākumu informēt iestādes, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, par visiem faktiem, kas varētu liecināt par šādu legalizēšanu (Direktīvas 91/308/EEK 6. pants, kas aizstāts ar Direktīvas 2001/97/EK 1. panta [5. punktu]), ir paredzēts piemērot arī neatkarīgu juridisko profesiju pārstāvjiem, ieskaitot advokātus?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 17 Vispirms jānorāda, ka, lai gan pamata prāvā, kurā iesniegts šis lūgums, prasītājas advokātu kolēģijas un personas, kas iestājušās lietā, ir apstrīdējušas Direktīvas 91/308 transpozīcijai pieņemto valsts tiesību aktu spēkā esamību dažu augstāka juridiskā spēka tiesību normu aspektā, iesniedzējtiesa savā jautājumā tomēr ir uzskatījusi par vajadzīgu lūgt Tiesai pārbaudīt šīs direktīvas spēkā esamību tikai saistībā ar tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, ko garantē ECTK 6. pants un LES 6. panta 2. punkts.
- 18 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 234. pantā izveidotā procedūra ir balstīta uz skaidru funkciju sadali starp valstu tiesām un Tiesu tā, ka tikai valsts tiesa, kurā lieta ir ierosināta un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas lēmumu, ir tā, kurai, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jāizvērtē, vai sprieduma taisīšanai ir vajadzīgs prejudiciāls nolēmums un kāda ir Tiesai uzdoto jautājumu piemērotība (skat.

2003. gada 4. decembra spriedumu lietā C-448/01 *EVN un Wienstrom, Recueil*, I-14527. lpp., 74. punkts, un 2005. gada 12. aprīļa spriedumu lietā C-145/03 *Keller*, Krājums, I-2529. lpp., 33. punkts).

- 19 Šādos apstākļos Direktīvas 91/308 spēkā esamības pārbaude nav jāveic arī saistībā ar pamattiesībām, ko iesniedzējtiesa nav minējusi, it īpaši ECTK 8. pantā paredzētajām tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.
- 20 Direktīvas 91/308 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka personām, uz kurām tā attiecas, ir pilnībā jāsadarbjas ar iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, pēc savas iniciatīvas informējot tās par visiem faktiem, kas varētu liecināt par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un pēc šo iestāžu pieprasījuma sniedzot tām visu vajadzīgo informāciju attiecīgajos tiesību aktos paredzētajā kārtībā.
- 21 Šo informēšanas un sadarbības pienākumu piemērošana advokātiem Direktīvā 91/308 ir ierobežota divējādi.
- 22 Pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 91/308 2.a panta 5. punktu advokātiem tajā paredzētie pienākumi un it īpaši minētās direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētie informēšanas un sadarbības pienākumi ir tikai tad, ja viņi 2.a panta 5. punktā raksturotajos veidos piedalās zināmos darījumos, kas konkrēti uzskaitīti minētajā tiesību normā.
- 23 Otrkārt, no Direktīvas 91/308 6. panta 3. punkta otrās daļas izriet, ka dalībvalstīm informēšanas un sadarbības pienākumi advokātiem nav jāpiemēro saistībā ar

informāciju, ko viņi saņem no klienta vai uzzinājuši par klientu, izvērtējot šī klienta juridisko situāciju vai aizstātot vai pārstātot šo klientu tiesas procesā vai saistībā ar šādu procesu, ieskaitot konsultācijas par procesa ierosināšanu vai izvairīšanos no tā, neatkarīgi no tā, vai šī informācija ir iegūta vai saņemta pirms šāda procesa, tā laikā vai pēc tā.

- 24 Šāda atbrīvojuma nozīme ir uzsvēta Direktīvas 2001/97 preambulas septiņpadsmitajā apsvērumā, kurā teikts, ka nebūtu pareizi neatkarīgu likumīgi atzītu un kontrolētu profesiju pārstāvjiem, kuri sniedz juridiskās konsultācijas, piemēram, advokātiem, saskaņā ar Direktīvu 91/308 uzlikt pienākumu ziņot par iespējamām aizdomām par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kad viņi izvērtē klienta juridisko situāciju vai viņu pārstāv tiesas procesā. Šajā preambulas apsvērumā turklāt ir minēts, ka no paziņošanas pienākuma jāatbrīvo visa informācija, kas iegūta pirms tiesas procesa, tā laikā vai pēc tā, kā arī, izvērtējot klienta juridisko situāciju. Visbeidzot, šajā pašā preambulas apsvērumā ir uzsvērts, ka tādējādi uz juridiskajām konsultācijām joprojām attiecas profesionālā noslēpuma pienākums, ja vien juridiskais konsultants pats nepiedalās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, juridiskās konsultācijas mērķis nav legalizēt nelikumīgi iegūtus līdzekļus vai ja vien advokāts nezina, ka klients juridisko konsultāciju lūdz šādā nolūkā.
- 25 Šajā lietā no 2004. gada 12. janvāra likuma 25. un 27. panta izriet, ka Beļģijas likumdevējs advokātiem minētajā likumā ir iestrādājis izņēmumus, kuri ietver informāciju, kas saņemta vai iegūta Direktīvas 91/308 6. panta 3. punkta otrajā daļā minētajos apstākļos.
- 26 Šādos apstākļos ir jāpārbauda, vai profesionālu darbību veicošam advokātam uzliktais pienākums sadarboties ar iestādēm, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, Direktīvas 91/308 6. panta 1. punkta izpratnē un pēc savas iniciatīvas informēt šīs iestādes par visiem faktiem, kas varētu

liecināt par nelegāli iegūtu līdzekļu legalizēšanu, ņemot vērā minētās direktīvas 2. a panta 5. punktā un 6. panta 3. punktā paredzētos šī pienākuma ierobežojumus, ir ECTK 6. pantā un LES 6. panta 2. punktā garantēto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpums.

27 Vispirms jānorāda, ka Direktīvas 91/308 6. panta 3. punkta otro daļu var interpretēt dažādi, tāpēc advokātu informēšanas un sadarbības pienākumu precīzs apmērs nav pilnīgi skaidrs.

28 Šajā sakarā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja Kopienu sekundāro tiesību normu var interpretēt dažādi, priekšroka ir dodama tādai interpretācijai, kas šo normu padara atbilstošu EK līgumam, nevis tādai, kura noved pie secinājuma, ka tiesību norma nav ar to saderīga (skat. 1983. gada 13. decembra spriedumu lietā 218/82 Komisija/Padome, *Recueil*, 4063. lpp., 15. punkts, un 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-135/93 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-1651. lpp., 37. punkts). Dalībvalstīm ir ne tikai to valstu tiesības jāinterpretē tā, lai tās atbilstu Kopienu tiesībām, bet arī jārūpējas, lai tās nepamatotos uz tādu sekundāro tiesību normu interpretāciju, kas būtu konfliktā ar Kopienu tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām vai citiem Kopienu tiesību vispārīgajiem principiem (2003. gada 6. novembra spriedums lietā C-101/01 *Lindqvist*, *Recueil*, I-12971. lpp., 87. punkts).

29 Turklāt jāatgādina, ka pamattiesības ir neatņemama vispārīgo tiesību princīpu — kuru ievērošanu nodrošina Tiesa — sastāvdaļa. Šajā nolūkā Tiesa ievēro dalībvalstīm kopīgās konstitucionālās tradīcijas, kā arī norādes, ko sniedz cilvēktiesību aizsardzības jomā noslēgtie starptautiskie nolīgumi, kuru izstrādē dalībvalstis ir piedalījušās vai kuriem tās ir pievienojušās. Šajā sakarā ECTK ir īpaša nozīme (šajā sakarā skat. 1969. gada 12. novembra spriedumu lietā 29/69 *Stauder*, *Recueil*, 419. lpp., 7. punkts; 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 37. punkts, un 2006. gada 14. decembra spriedumu lietā C-283/05 *ASML*, Krājums, I-12041. lpp., 26. punkts). Tādējādi tiesības uz lietas

taisnīgu izskatīšanu, kas izriet it īpaši no ECTK 6. panta, ir pamattiesības, ko Eiropas Savienība ievēro kā vispārīgo principu saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu.

30 ECTK 6. pantā ir atzītas ikvienas personas tiesības uz to, lai civilprocesā un kriminālprocesā tās lieta tiktu izskatīta taisnīgi.

31 Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru ECTK 6. pantā minēto jēdzienu “taisnīga tiesa” veido dažādi elementi, kas it īpaši ietver tiesības uz aizstāvību, lietas dalībnieku procesuālo tiesību vienlīdzības principu, tiesības uz pieeju tiesai, kā arī tiesības vērsties pie advokāta gan civillietās, gan krimināllietās (skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1975. gada 21. februāra spriedumu lietā *Golder* pret Apvienoto Karalisti, A sērija Nr. 18, 26.–40. punkts; 1984. gada 28. jūnija spriedumu lietā *Campbell* un *Fell* pret Apvienoto Karalisti, A sērija Nr. 80, 97.–99., 105.–107. un 111.–113. punkts, kā arī 1991. gada 30. oktobra spriedumu lietā *Borgers* pret Beļģiju, A sērija Nr. 214-B, 24. punkts).

32 Advokāts nevarētu pienācīgi veikt savu uzdevumu konsultēt, aizstāvēt un pārstāvēt klientu, bet klientam tādējādi tiktu liegtas tam ECTK 6. pantā piešķirtās tiesības, ja advokātam tiesas procesā vai tā sagatavošanās stadijā būtu pienākums sadarboties ar valsts iestādēm, tām nododot informāciju, kas iegūta juridiskajās konsultācijās, kas notikušas šādā procesā.

33 Kā atgādināts šī sprieduma 22. punktā, no Direktīvas 91/308 2.a panta 5. punkta izriet, ka informēšanas un sadarbības pienākumi advokātiem tiek piemēroti tikai, ja viņi palīdz klientiem sagatavot vai noslēgt zināmus galvenokārt ar finansēm un nekustamiem īpašumiem saistītus darījumus, kas minēti šīs tiesību normas a) apakšpunktā, vai ja viņi darbojas klienta vārdā un interesēs finanšu vai nekustamā īpašuma darījumos. Šīs darbības principā pēc to rakstura noris apstākļos, kas nav

saistīti ar tiesvedību, un tāpēc neietilpst tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu piemērošanas jomā.

34 Turklāt no brīža, kad advokāta palīdzība Direktīvas 91/308 2.a panta 5. punktā paredzētajā darījumā ir nepieciešama, lai istenotu aizstāvību vai pārstāvību tiesā vai lai saņemtu padomu par to, kā ierosināt vai izvairīties no tiesas procesa, šis advokāts saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 3. punkta otro daļu ir atbrīvots no šī panta 1. punktā minētajiem pienākumiem, un šajā sakarā nav svarīgi, vai informācija ir saņemta vai iegūta pirms procesa, tā laikā vai pēc tā. Šāds atbrīvojums nodrošina klienta tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

35 Tā kā prasības, kas izriet no tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, pēc definīcijas netieši norāda uz saikni ar tiesvedību un, ņemot vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 91/308 6. panta 3. punkta otro daļu advokāti ir atbrīvoti no minētās direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētajiem informēšanas un sadarbības pienākumiem, ja viņu darbības raksturo šāda saikne, minētās prasības ir ievērotas.

36 Savukārt jāatzīst, ka prasības, kas saistītas ar tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, pieļauj, ka tad, kad advokāts veic tieši darbības, kas uzskaitītas Direktīvas 91/308 2. a panta 5. punktā, bet apstākļos, uz kuriem neattiecas minētās direktīvas 6. panta 3. punkta otrā daļa, viņam tiek piemēroti šīs direktīvas 6. panta 1. punktā noteiktie informēšanas un sadarbības pienākumi, ja, kā uzsvērts it īpaši Direktīvas 91/308 preambulas trešajā apsvērumā, šādi pienākumi ir pamatoti ar nepieciešamību efektīvi cīnīties pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kas acīmredzami ietekmē organizētās noziedzības pieaugumu, kas īpaši apdraud dalībvalstu sabiedrības.

- 37 Ņemot vērā iepriekš minēto, jāatzīst, ka ar Direktīvas 91/308 6. panta 1. punktā paredzētajiem pienākumiem informēt iestādes, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un sadarboties ar tām, kas advokātiem uzlikti saskaņā ar šīs direktīvas 2.a panta 5. punktu, ņemot vērā tās 6. panta 3. punkta otro daļu, netiek pārkāptas ECTK 6. pantā un LES 6. panta 2. punktā garantētās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 38 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

ar 6. panta 1. punktā Padomes 1991. gada 10. jūnija Direktīvā 91/308/EEK par to, kā novērst finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtas naudas legalizēšanai, kurā izdarīti grozījumi ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 4. decembra Direktīvu 2001/97/EK, paredzētajiem pienākumiem informēt iestādes, kas ir atbildīgas par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un sadarboties ar tām, kas advokātiem uzlikti saskaņā ar šīs direktīvas 2.a panta 5. punktu, ņemot vērā tās 6. panta 3. punkta otro daļu, netiek pārkāptas ECTK 6. pantā un LES 6. panta 2. punktā garantētās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

[Paraksti]